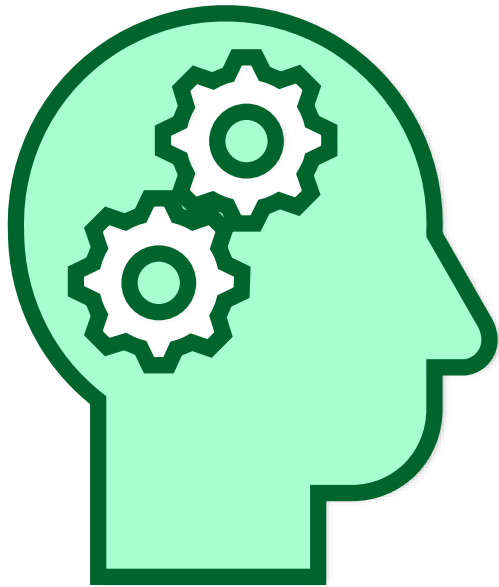

ВІННИЦЬКА ОБЛАСТЬ
БАРСЬКА МІСЬКА ГРОМАДА

ТЕРЕШКІВСЬКИЙ СТАРОСТИНСЬКИЙ ОКРУГ

Соціально-економічний аналіз

Розташування

Барська міська територіальна громада

Площа територіальної громади: **766,4 км²**

Чисельність населення громади: **40310 ос.**

КОАТУУ: **0520200000**

Офіційний сайт: <https://bar-city.gov.ua/>

Склад територіальної громади:

70 населених пунктів

Центр громади – м. Бар

Терешківський старостинський округ є структурною одиницею Барської міської громади. Він об'єднує три села Семенки, Терешки, Гавришівка. Площа території округу становить 2212 га, а чисельність населення – 1710 осіб.

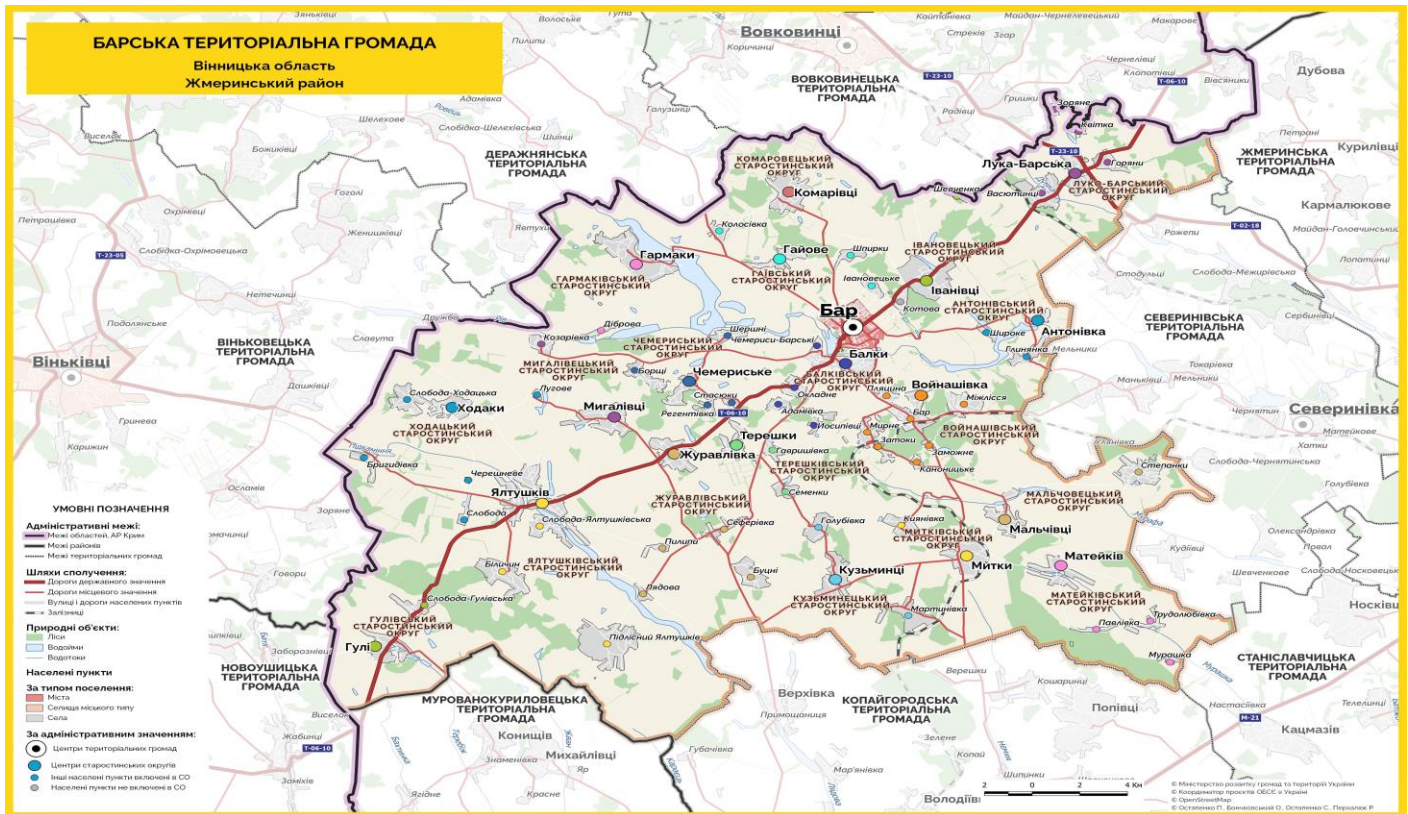
Терешківський старостинський округ розташований на південь від центру громади, м. Бар, уздовж автошляху територіального значення Т-06-10. Села Терешки, Семенки і Гавришівка дорогами місцевого значення з'єднані з центром громади. Часова транспортна доступність населених пунктів округу до центру громади є хорошою з точки зору доступу до важливих послуг (швидка медична допомога, пожежна охорона тощо) – для всіх сіл не перевищує 15 хвилин дорогами з твердим покриттям.

Чисельність населення та просторова доступність (центр ОТГ – сільські населені пункти) дорогами з твердим покриттям

Населений пункт	Чисельність населення, чол.	Транспортна доступність, км	Транспортна доступність, хв
Гавришівка	429	8,1	10
Терешки	985	8,5	13
Семенки	296	10,6	14

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Часова доступність до центру області, м. Вінниця, становить 1 год. 30 хв (80 км) дорогами з твердим покриттям.

Послуги мобільного зв'язку та доступу до бездротового інтернету надають всі основні оператори – Київстар, Vodafone Україна, Lifecell, – проте якість покриття та швидкість передачі даних є прийнятною лише на частині території.

Природні ресурси

Основними природними ресурсами є земельні, водні, лісові ресурси, надра (корисні копалини), ґрунти (як частина земельних ресурсів, що використовуються у сільському господарстві), клімат.

Із 2,2 тис га всієї території 428 га (19%) знаходяться у комунальній власності, тобто є активом, яким може розпоряджатися орган місцевого самоврядування. Майже 70% території

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

округу (1543 га) – землі сільськогосподарського призначення. З них 57% – площі розпайованих земель. У користуванні особистих селянських господарств населення – 573 га. Біля всіх населених пунктів є землі для сінокосіння та випасання худоби (57 га), що є базою для розвитку тваринництва у господарствах населення.

Використання земельно-територіальних ресурсів Терешківського с/о Барської територіальної громади, га

	<i>Терешки</i>	<i>Гавришівка</i>	<i>Семенки</i>	РАЗОМ
Площа земель с/о				2212
Землі комунальної власності	210,5	121,7	96,5	428,7
Площа земель, які знаходяться в оренді:				364
- під проектними дорогами				6,03
Площа земель сільськогосподарського призначення				1543
Площа розпайованих земель:				887
- З них земель виділених в натурі				513
Кількість паїв:				876 шт.
- З них невизначених та невитребуваних				4 шт.
Площа земель, які знаходяться на розпайованих землях і відносяться до сільських доріг				15
Лісовий фонд				124,8
Багаторічні насадження				458,57
Земельні ділянки ОСГ				573
Ведення товарного виробництва				887
Рілля				428,86
Землі для сінокосіння та випасання худоби	21,4	6,7	29,2	57,3
	15 (7	9,7 (3	3,1 (1	27,8 (11
Водний фонд	об'єктів)	об'єкти)	об'єкт)	об'єктів)

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Лісові, водні ресурси та надра Барської громади

Державні відкриті реєстри (Лісовий кадастр) не відображають даних про всі ліси на території громади. За даними супутникового моніторингу, на території громади є 45,4 тис. га площ, які ідентифікуються, як лісовкриті, або близькі до них за характеристиками, тобто лісистість території громади становить приблизно 17%.

Групи лісовкритих площ за даними дистанційного зондування території Барської ТГ

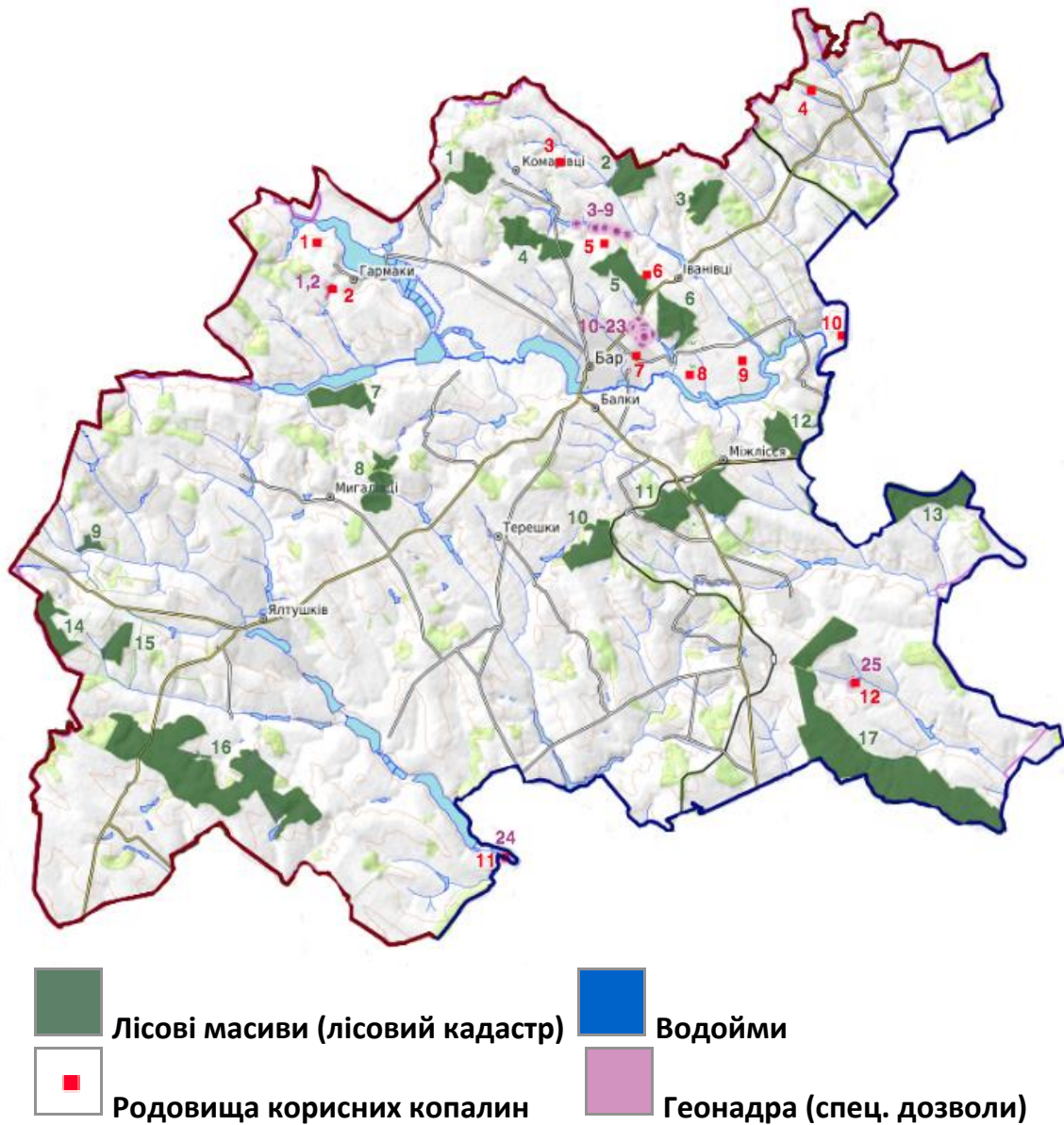
<i>Група</i>	<i>Площа, га</i>
Широколистяні ліси щільні	23492,99
Широколистяні ліси	3861,75
Некласифіковані ліси щільні	73,17
Некласифіковані ліси	12189,58
Змішані ліси щільні	948,5
Змішані ліси	4891,55
Вічнозелені хвойні ліси щільні	5,42
ВСЬОГО	45462,96

На території громади є кілька десятків основних лісових масивів, проте відомості у лісовому кадастрі є лише про 17, що належать до Барського, Ялтушківського та Копайгородського лісництв. На території Терешківського старостинського округу в лісовому кадастрі зареєстрований лісовий масив площею – урочище “Сименки” загальною площею 195 га, з яких лише частина знаходиться на території округу. Загальна площа офіційно облікованого лісового фонду на території Терешківського старостинського округу – 124,8 га.

Річки, що протікають на території Барської громади, належать до басейну Південного Бугу (північна частина території) та Дністра (південна частина території, у т.ч. Терешківський старостинський округ). Площа водойм на території Терешківського старостинського округу становить 27,8 га (11 об'єктів).

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Лісові, водні ресурси та надра на території Барської територіальної громади

Лісові масиви (лісовий кадастр) на території Барської ТГ

N п/п	Код підприємства-користувача	Номер/назва лісництва	Назва ділянки	Площа, га
1	13050104	03/Барське	Ур. "Камінне"	152
2	13050104	03/Барське	Ур. "Чащі"	157
3	13050104	03/Барське	Ур. "Рожок"	132
4	13050104	03/Барське	Ур. "Гаїтчина"	202

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

5	13050104	03/Барське	Ур. "Калиманський Яр"	175,5
6	13050104	03/Барське	Ур. "Зелене"	175
7	13050104	03/Барське	Ур. "Шершнева дубина"	159
8	13050104	03/Барське	Ур. "Чемериський Яр"	163
9	13050104	05/Ялтушківське		н.д.
10	13050104	03/Барське	Ур. "Сименки"	195
11	13050104	03/Барське	Ур. "Цибульщина"	387
12	13050104	03/Барське	Ур. "Монатово"	538,9*
13	13050104	03/Барське	Ур. "Степанецька грабина"	446*
14	13050104	05/Ялтушківське	Ур. "Велика дубина"	153
15	13050104	05/Ялтушківське	Ур. "Циганка"	95
16	13050104	05/Ялтушківське	Ур. "Біличанський ліс"	1225,5
17	13050104	02/Копайгородське	Ур. "Матейківська дача"	н.д.

*Площа вказана для всього масиву, частина якого розташована також і за межами Барської ТГ

Основними видами корисних копалин на території Барської ТГ є суглинки, води питні, технічні, мінеральні природно-столові, торф, вапняк, мергель, крейда. В кадастрі корисних копалин відсутні дані про родовища чи про видані спецдозволи на користування надрами на території Терешківського старостинського округу.

Родовища корисних копалин на території Барської ТГ

№ п/п	Об'єкт обліку (родовище)	Ступінь освоєння	промислового	Корисна копалина	Галузь застосування
1	Гармацьке	Родовища, що не розробляються		Суглинок	Сировина цегельно-черепична
2	Гармацьке 2	Родовища, що розробляються		Суглинок	Сировина цегельно-черепична
3	Комаровецьке	Родовища, що не розробляються		Суглинок	Сировина цегельно-черепична
4	Лука-Барське	Родовища, що не розробляються		Суглинок	Сировина цегельно-черепична
5	Барське, ділянка Шпирецька	Не використовується		Води питні і технічні	Господарсько-питне
6	Барське, ділянка Івановецька	Використовується		Води питні і технічні	Господарсько-питне
7	Барське, ділянка Барська 2	Використовується		Води питні і технічні	Господарсько-питне
8	Рівське	Зазолені		Торф	Сировина паливно-енергетична

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

9	Попівське	Родовища, що не розробляються	Суглинок	Сировина цегельно-черепична
10	Антонівське	Родовища, що не розробляються	Вапняк, Крейда, Мергель	Сировина для вапнування ґрунтів
11	Верхівське, ділянка Верхівська	Використовується	Вода мінеральна природно-столова	Для промислового розливу без обробки
12	Матейківське, ділянка Матейківська	Використовується	Вода мінеральна природно-столова	Для промислового розливу без обробки

Геонадра (спец. дозволи) на території Барської ТГ

N п/п	Об'єкт обліку	Корисна копалина	Галузь застосування	Дата видачі та кінець дії спецдозволу	Надро-користувач	Вид користування
1-2	Родовище Гармацьке 2	Суглинок	Сировина цегельно-черепична	08-08-2007 08-08-2027 20 років	ПП "Фундамент"	Видобування
3-9	Ділянка Івановецька Барського родовища	Води підземні питні	Господарсько-питне	09-12-2004 28-08-2039 35 років	Барське комунальне виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства "Барводоканал"	Видобування
10-23	Родовище Барське	Води підземні питні	Господарсько-питне	30-09-2008 30-09-2028 20 років	ТОВ "Пфаннер Бар"	Видобування
24	Родовище Верхівське	Вода мінеральна природно-столова	Для промислового розливу без обробки	31-10-2016 31-10-2036 20 років	Приватне підприємство "Росінмар"	Видобування
25	Родовище Матейківське	Води мінеральні	Для промислового розливу без обробки	13-11-2014 13-11-2034 20 років	Приватне орендне підприємство "Україна"	Видобування

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

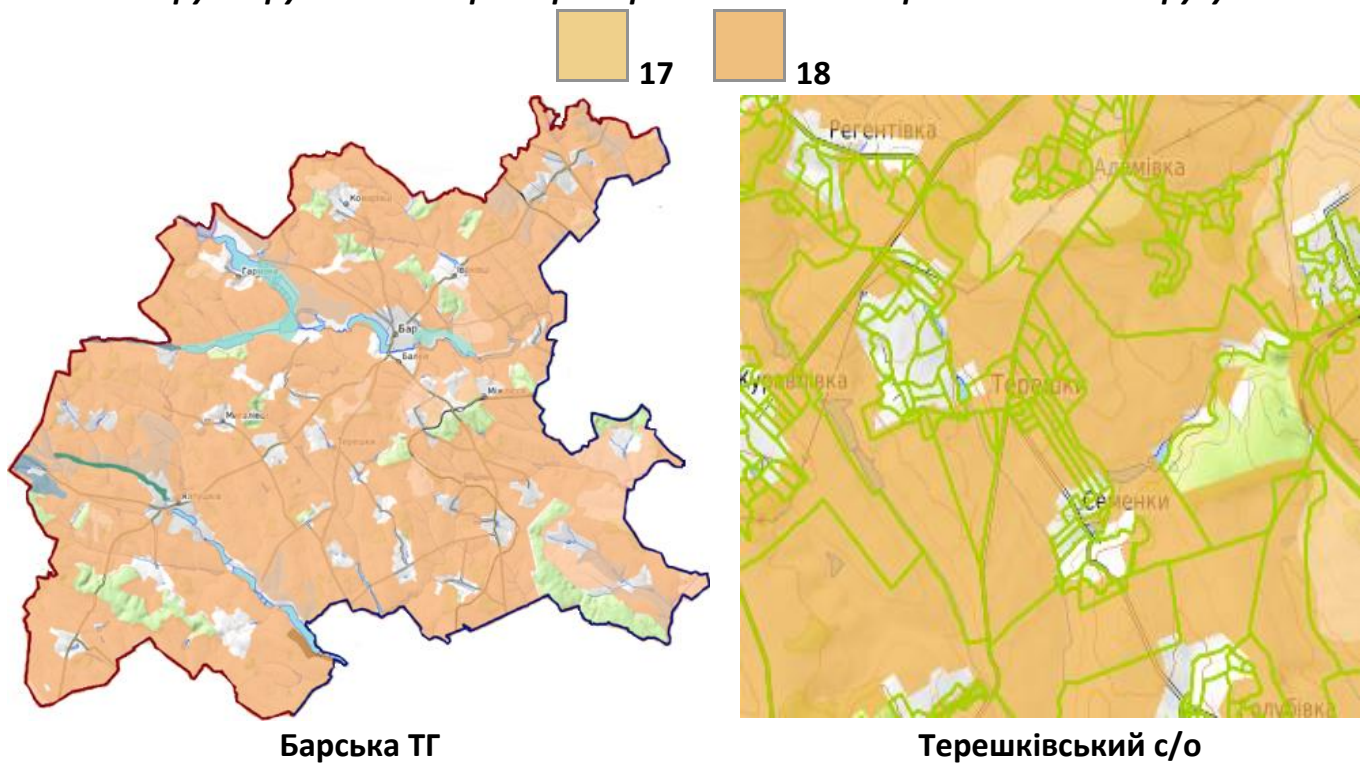
Ґрунти та економічні характеристики сільськогосподарських угідь

Найпоширенішими на території Терешківського старостинського округу є сірі опідзолені ґрунти (код 18), також, на меншій території, – ясно-сірі опідзолені ґрунти (код 17).

Комбінація територіально-просторових характеристик та наявних природних ресурсів є основою **агро-природного потенціалу**.

За природно-сільськогосподарським (ПСГ) зонуванням територія Терешківського старостинського округу належить до Лісостепової зони, Лісостепової правобережної провінції, Волино-Подільського округу, Жмеринського ПСГ району. Таке розташування зумовлює відповідну продуктивність сільськогосподарських угідь.

Групи ґрунтів на території Терешківського старостинського округу

Узагальнені економічні характеристики сільськогосподарських угідь Жмеринського ПСГ району, до якого належить територія Терешківського старостинського округу

	Кап. рентний дохід, грн/га
Рілля	15570,01
Багаторічні насадження	34220,48
Сіножаті	2174,11
Пасовища	1168,56

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

За рівнем капіталізованого рентного доходу з 1 ріллі ПСГ район, до якого належить територія Терешківського старостинського округу, знаходиться на 166 місці з 200 ПСГ районів на території України (середнє значення становить 25509 грн/га).

Більш повна реалізація доволі високого агроприродного потенціалу, зокрема в частині підвищення рівня економічної віддачі від сільськогосподарських угідь на території громади та старостинського округу вимагає застосування відповідної агротехніки та сталих сільськогосподарських практик.

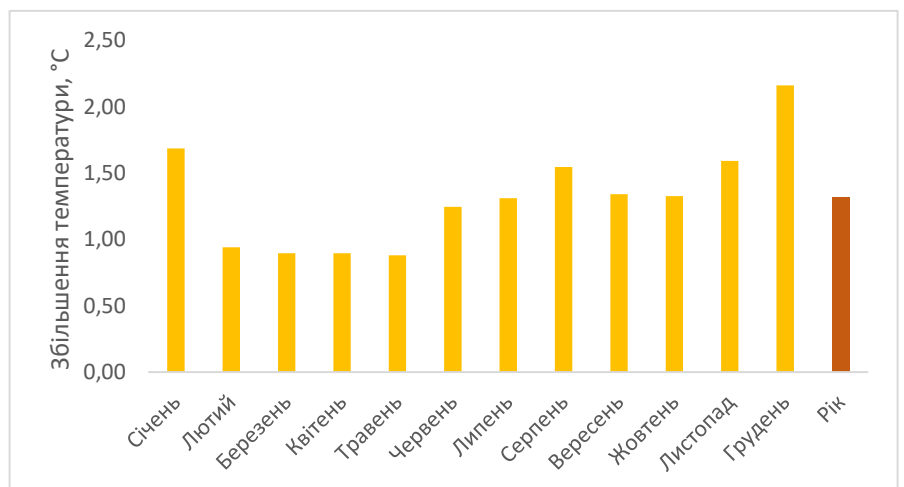
Кліматичні умови та зміни клімату

Клімат належить до важливих факторів, що впливають на соціо-економічний розвиток громади. Терешківський СО розташований в зоні помірно-континентального клімату зі значною кількістю опадів навіть у самий засушливий місяць. Середньорічна температура становить близько 7,5°C, а середньорічна норма опадів – 640 мм.

За останнє десятиліття кліматичні умови на території громади дещо змінилися під впливом глобального потепління: збільшилась тривалість посушливого періоду без опадів, підвищилась частота і тривалість несприятливих гідрометеорологічних явищ (злив, шквалів тощо), а в зимовий період почастишали відлиги та різкі коливання температурних показників.

Регіональні кліматичні моделі, розроблені провідними вітчизняними і зарубіжними науково-дослідними установами, свідчать, що у середньостроковій перспективі (2031-2050 рр.) зберігатиметься загальна тенденція до підвищення як середньорічних, так і середньомісячних значень температури повітря.

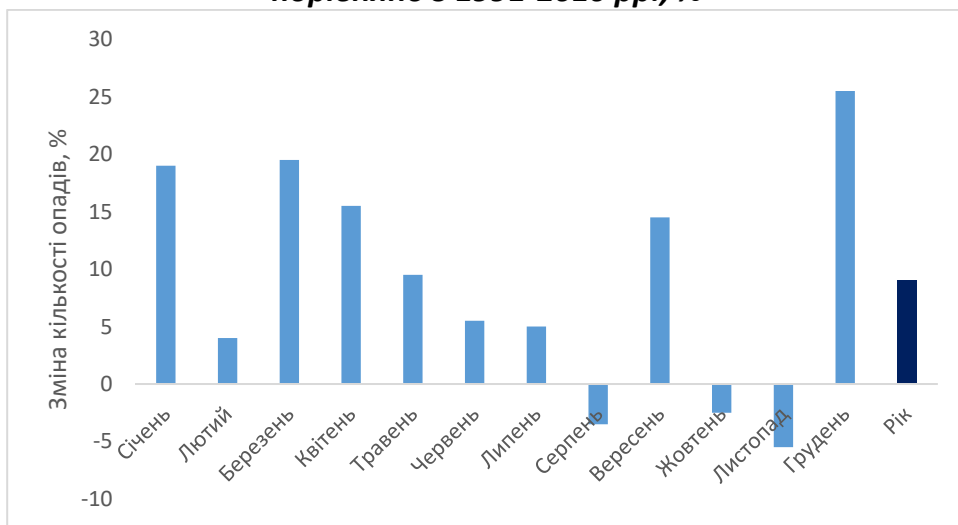
Прогноз змін середніх місячних температур повітря у 2031-2050 рр. порівняно з 1991-2010 рр., °C

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Найбільше підвищення температури повітря спостерігатиметься у зимовий період (значно теплішими стануть грудень та січень), але і літній та осінній сезони будуть спекотнішими (в середньому на 1,3-1,5°C). Підвищення температурних показників супроводжуватиметься незначним зростанням середньорічної кількості опадів (в середньому на 9% в рік). Проте в серпні, жовтні та листопаді прогнозується скорочення опадів на 3-6%. Це дещо негативно вплине на проведення осінніх посівних кампаній. Проте в цілому зміни цих кліматичних показників сприятимуть підвищенню продуктивності сільськогосподарської діяльності.

Прогноз змін середніх місячних та річних сум опадів у 2031-2050 рр. порівняно з 1991-2010 рр., %

Для розуміння ступеня впливу й чутливості громади до зміни клімату була проведена комплексна оцінка вразливості.

Вразливість до кліматичних змін

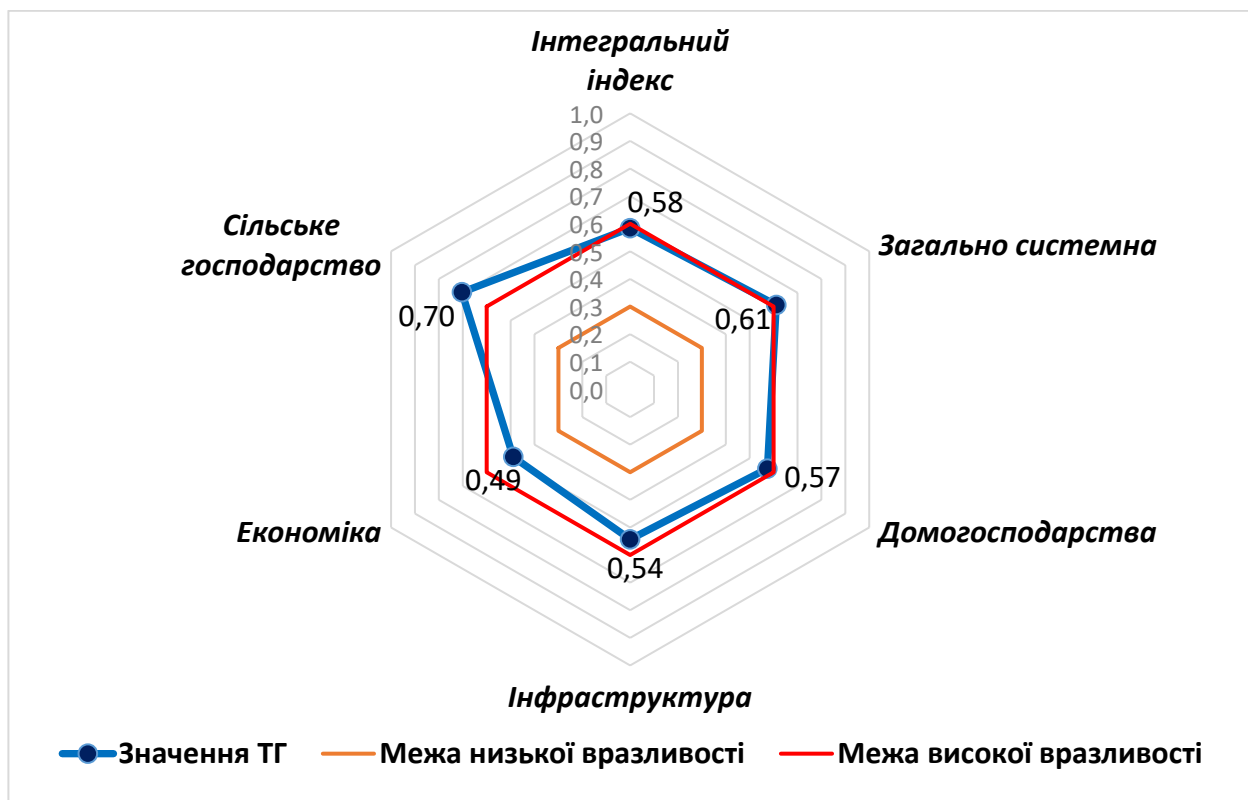
Оцінка вразливості до зміни клімату здійснювалась за 5-ма основними складовими соціо-економічної системи громади, а саме бралися до уваги впливи на економіку, сільське господарство, інфраструктуру, домогосподарства, а також загальносистемні впливи. Оцінювання вразливості здійснювалося в балах (від 0 до 3 балів) методом анкетування двох груп респондентів: (1) представників громад й (2) науковців та експертів у сфері зміни клімату. Анкета містить 21 індикатор, що характеризують вразливість громади до зміни ключових погодно-кліматичних факторів: несприятливих гідрометеорологічних явищ, зменшення кількості та якості питної води, підвищення температури та теплового стресу. Вразливість складової соціо-економічної системи громади є високою, якщо сума балів перевищує 60% від максимально можливого рівня, помірно – якщо сума балів знаходиться в межах 30-60%.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Значення за кожною складовою соціо-економічної системи враховано при розрахунку інтегрального індексу, що показує рівень загальної вразливості громади до зміни клімату. Значення інтегрального індексу та його складових коливаються від нуля до одиниці, чим більше це значення, тим вищим є рівень вразливості.

Інтегральний індекс вразливості Терешківського старостинського округу становить 0,58. Це значення хоч і відповідає помірному рівню вразливості, проте близьке до порогу високої вразливості (0,6). Найбільш вразливими складовими соціо-економічної системи громади є сільське господарство (0,7) та загальносистемна складова (0,61), що відповідає високому рівню вразливості.

Вразливість громади до зміни клімату

Висока вразливість сільського господарства є значним викликом для старостинського округу із розвиненим аграрним потенціалом. У найближчому десятилітті зміни клімату можуть мати певні позитивні наслідки з точки зору підвищення продуктивності окремих важливих сільськогосподарських культур. Це стосується більшості видів зернобобових та технічних культур, а також більшості культур овочевої групи. Якщо перші дві групи культур мають вагомe значення високотоварних, комерційно орієнтованих великих господарств, то остання – важлива для малих фермерських господарств та господарств населення. Вирішальними чинниками, які відмітили опитані респонденти, стали висока вразливість сільського господарства до появи нових шкідників і зростання негативного впливу несприятливих

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

гідрометеорологічних явищ. Останні дві тенденції є критичними факторами для садівництва. Саме цей напрям аграрної діяльності розвинений в старостинському окрузі. Також на вразливості сільського господарства позначилась відносно висока розораність сільськогосподарських земель.

Висока вразливість загальносистемної складової обумовлена чутливістю до дії температурних чинників: загального зростання температури, підвищення періодів з екстремальними температурами. Це зумовлюватиме як погіршення стану здоров'я населення з відповідним погіршенням працездатності, так і нестабільність та розбалансування у функціонуванні виробничих та природних систем.

Інфраструктурна компонента також оцінена як помірно вразлива (0,54) до змін клімату складова соціо-економічної системи. Хоча за індикаторами, що характеризують чутливість інфраструктури до зміни клімату, оцінки досить позитивні, проте можливості реагування на кліматичні виклики в старостинському окрузі обмежені. Старостинський округ є частиною Барської громади і стан інфраструктури залежить від схвалених на рівні органів самоврядування рішень, проте мінімально необхідні заходи реагування можуть бути підтримані на рівні округу (наприклад, створення добровільних бригад з мешканців округу у кожному населеному пункті тощо).

Екологія

Антропогенно-господарський вплив на довкілля

Стан навколишнього середовища на території Терешківського старостинського округу можна вважати прийнятним із поміркованим впливом господарської діяльності на довкілля. Інтегральний вплив антропогенного (господарського) навантаження на довкілля (25 за 100-бальною шкалою) – приблизно на межі між першим (найнижчим) і другим квартильними рівнями, що означає незначний або помірний за деякими напрямками вплив.

Інтегральний індекс антропогенного (господарського) навантаження на довкілля

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

На території є один пункт заправки транспорту (газ), що знаходиться у приватній власності і використовується для потреб власного підприємства, один колишній склад мінеральних добрив і отрутохімікатів, з яких отрутохімікати вивезені повністю.

Збір та вивіз сміття організований належним чином і здійснюється КП “Бар Благоустрій”. У всіх селах округу наявні організовані майданчики для збирання твердих побутових відходів (всього 6 майданчиків).

На території округу великі тваринницькі комплекси відсутні, проте у с. Терешки розташоване місце тимчасового перебування свиней, які закуповуються на забій.

Протягом останніх років якість води в основних джерелах водозабору не погіршувалась, але спостерігається значне зниження рівня води у поверхневих водоймах, криницях та свердловинах.

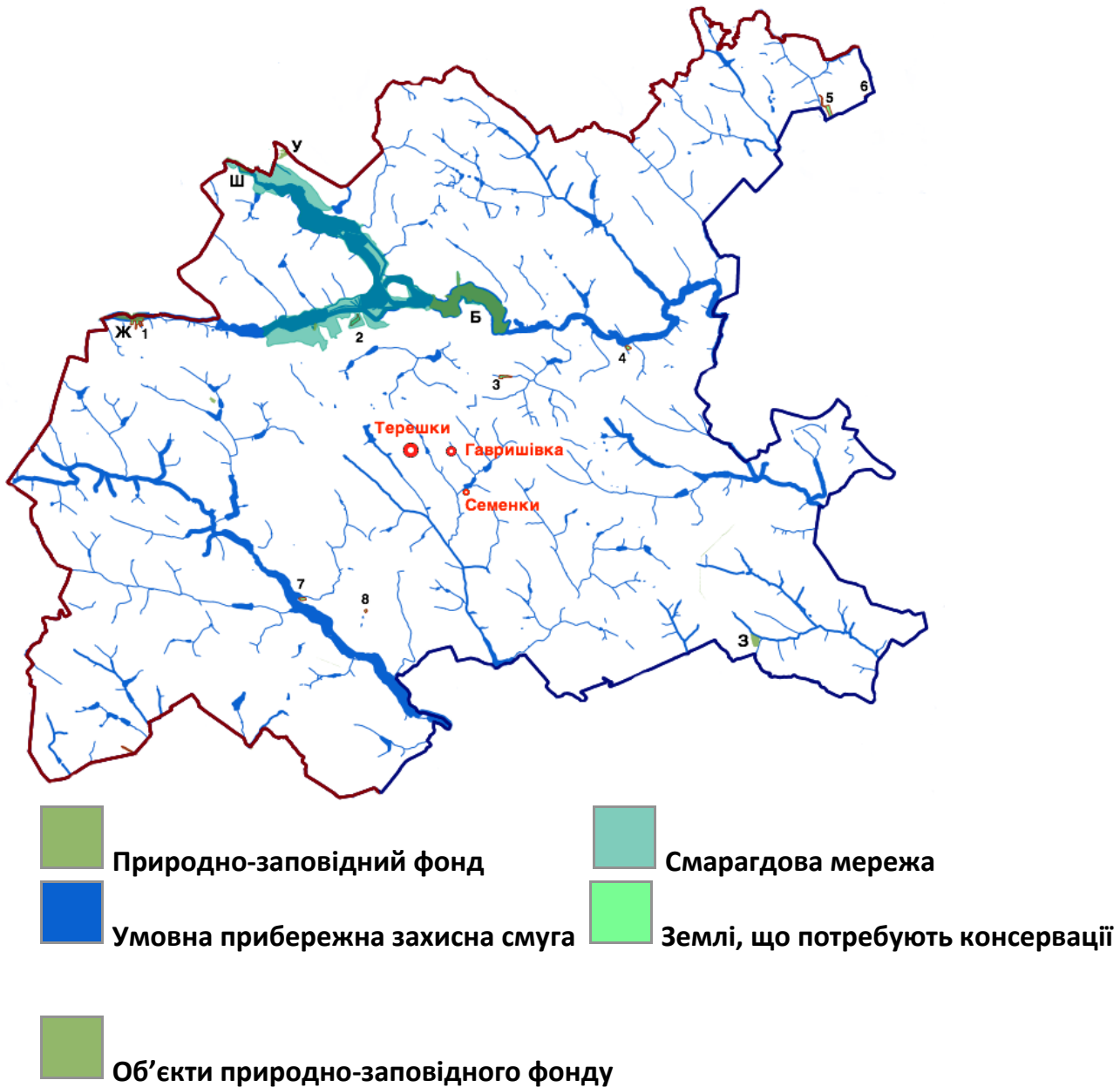
Землекористувачі відповідально ставляться до дотримання норм агротехніки на територіях зі складним рельєфом, крутосхилах, біля прибережних захисних смуг тощо. Випадків пришвидшення ерозії ґрунтів внаслідок господарської діяльності не зафіксовано. Проте відмічаються непоодинокі випадки забруднення довкілля та негативний господарський вплив на біосистеми внаслідок недотримання вимог під час обробки сільськогосподарських угідь хімічними засобами.

Природоохоронні території та потреба в природоохоронних заходах

В межах Барської ТГ знаходиться ряд природоохоронних об'єктів природо-заповідного фонду та Смарагдової мережі. Природно-заповідний фонд представлений заказниками місцевого значення. У Барському заказнику охороняється фауністичний комплекс в межах акваторії ставу Шершні, гідрологічні комплекси р. Рів та верхів'я Барського водосховища. В заказнику “Шиїнський” природоохоронне значення мають гідрологічний комплекс заплави річки Ровець та пов'язані з нею біоценози. В заказнику “Урочище Шиянецьке” охороняється балка з різноманітними степовими та лучно-степовими рослинними угрупованнями. В заказнику “Женишковецький” охороняється водно-болотний природний комплекс в долині річки Рів. В заказнику “Заповідні модрини” природоохоронне значення мають ділянки цінних соснових культур віком 70-80 років. Смарагдова мережа включає території Особливого Природоохоронного Інтересу, та проектується за аналогічними принципами, що й мережа “Натура 2000” в державах ЄС.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Природоохоронні території та такі, що потребують охорони

Код на карті	Назва	Значення	Категорія	Тип	Площа, га
Б	Барський	Місцеве	Заказник	Орнітологічний	248
Ш	Шиїнський	Місцеве	Заказник	Гідрологічний	381,1
У	Урочище Шиянецьке	Місцеве	Заказник	Ботанічний	11
Ж	Женишковецький	Місцеве	Заказник	Гідрологічний	70
З	Заповідні модрина	Місцеве	Заказник	Лісовий	13,3

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Об'єкти Смарагдової мережі

Назва території	Площа, га	Кількість видів птахів	Кількість інших видів	Кількість типів природних оселищ
Barskyi	2815*	32	6	12

* Наведена площа всього об'єкту, лише частина якого – на території Барської ТГ

Об'єкт Смарагдової мережі “Barskyi” належить до континентального біогеографічного регіону.

На території Терешківського старостинського округу об'єкти природно-заповідного фонду та Смарагдової мережі відсутні, а до територій із природоохоронним статусом можна віднести лише умовні прибережні захисні смуги приток басейну Дністра та штучних водойм.

Землі, що потребують консервації – це ділянки деградованих і малопродуктивних земель, господарське використання яких є екологічно небезпечним та економічно неефективним, а також техногенно забруднені земельні ділянки, на яких неможливо одержати екологічно чисту продукцію, а перебування людей на цих земельних ділянках є небезпечним для здоров'я. В межах Барської громади є такі ділянки загальною площею майже 40 га, проте вони відсутні на території Терешківського старостинського округу.

Землі, що потребують консервації на території Барської ТГ

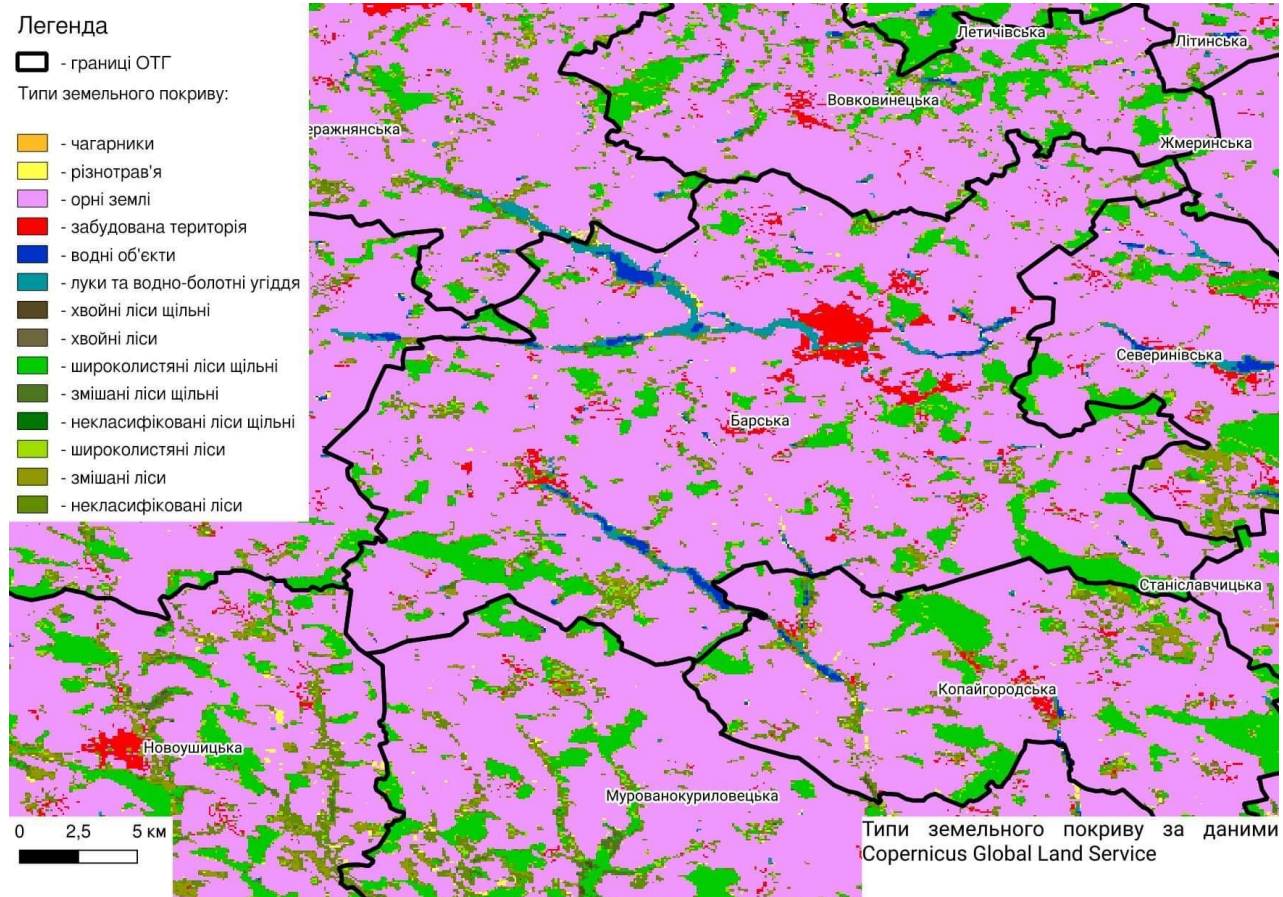
№ п/п	Тип	Площа, га
1	Малопродуктивні	10
2	Малопродуктивні	6,4
3	Малопродуктивні	4,8
4	Малопродуктивні	3
5	Малопродуктивні	8,8224
6	Малопродуктивні	2,1
<i>Разом малопродуктивних</i>		<i>35,1224</i>
7	Деградовані	3,2
8	Деградовані	1,3
<i>Разом деградованих</i>		<i>4,5</i>
Всього земель, що потребують консервації		39,6224

Біорізноманіття

Одним із показників потенціалу та стану екологічних ресурсів є рівень біорізноманіття. Високий рівень біорізноманіття сприяє вищій продуктивності екосистем та їх сталому відтворенню, заповненості екологічних ніш, ефективнішому використанню ресурсів, опору біологічному вторгненню інвазійних видів тощо.

Різноманітність екосистем, біотопів значною мірою визначається типами земельного покриття – природних, або таких, що формуються в результаті господарської діяльності чи іншого антропогенного впливу на природні комплекси. Основні типи земельного покриття на території громади визначені на основі даних, отриманих через Copernicus Global Land Service, що є компонентом європейської програми моніторингу земельної поверхні. Виділені типи земельного покриття відповідають класифікації, що використовується Світовою продовольчою організацією ООН.

Типи земельного покриття

За даними моніторингу, більше трьох чвертей території громади – орні землі, відносно значні площі також займають ліси, луки та водно-болотні угіддя. Лісовкриті площі представлені насамперед широколистяними лісами.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

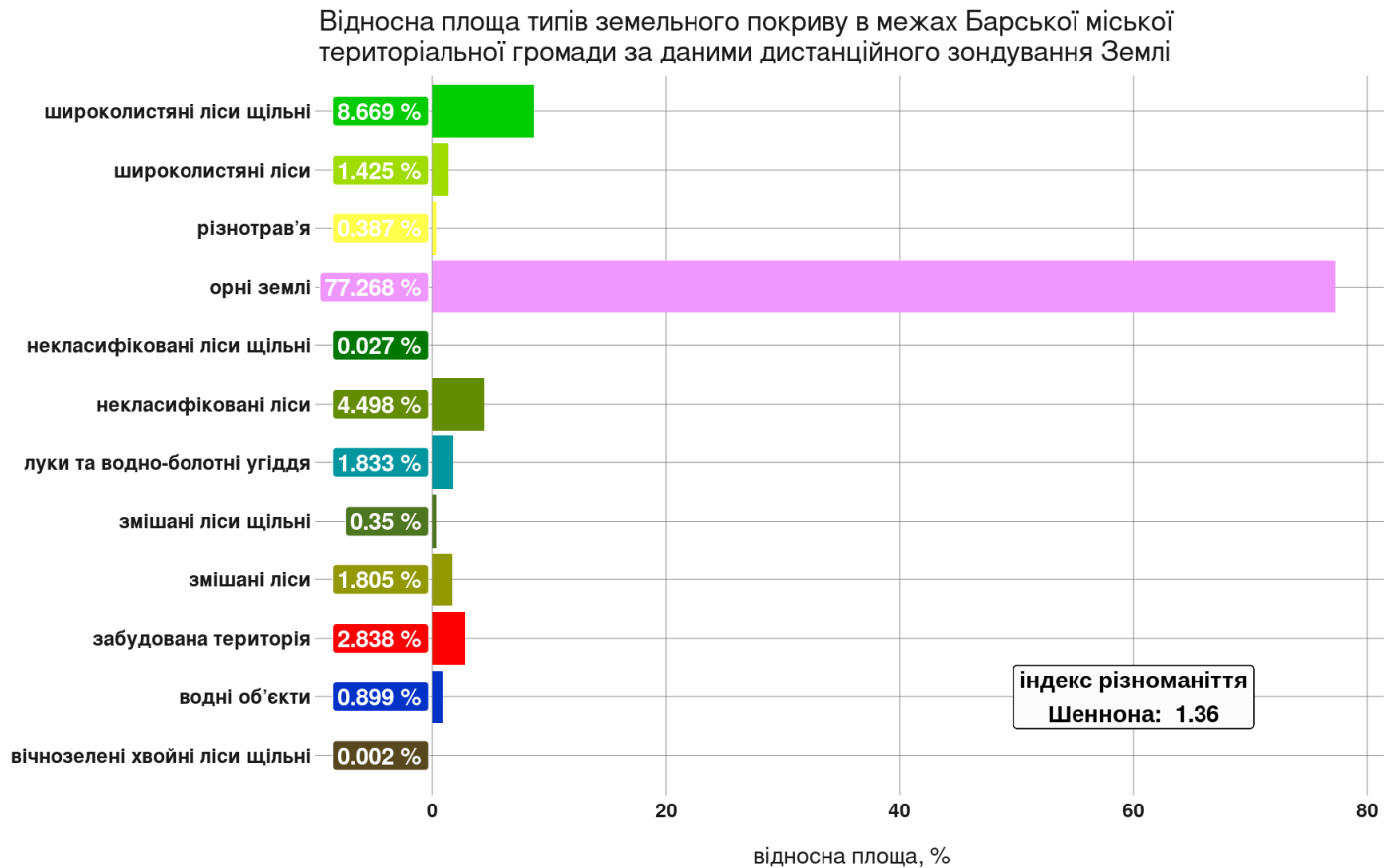

Схема класифікації земельного покриття - згідно FAO UN
Вихідні дані:
1) Copernicus Global Land Service;
2) Міністерство розвитку громад та територій України

Індекс біорізноманіття Шеннона

Важливим показником рівня біорізноманіття є **індекс Шеннона**, що характеризує як видовий потенціал, тобто різноманітність, кількість різних видів, так і вирівненість, тобто частоту – наскільки часто зустрічаються ті чи інші види. Чим більший індекс Шеннона, тим більшою є видова різноманітність в екосистемі. Цей показник зазвичай має значення в межах від 1,5 до 3,5 і дуже рідко перевищує 4,5. Індекс Шеннона для території Барської громади становить 1,36, що є нижче середнього рівня. На території Терешківського старостинського округу цей показник є ще нижчим.

Екосистемні послуги

Екосистемні послуги є суспільними благами, які формуються прямо або опосередковано завдяки екосистемі. Виділяють чотири основні групи екосистемних послуг: забезпечувальні (продукція екосистем: продовольство, вода, деревина); регулюючі (формування клімату,

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

очищення води та); культурні (задоволення естетичних, культурних потреб); підтримуючі (формування ґрунту, базові біогеохімічні процеси).

У Барській громаді одним із найвагоміших компонентів з точки зору формування екосистемних послуг є лісові угіддя. Виходячи із структури та середньої оцінки екосистемних послуг у Вінницькій області, тільки завдяки лісовим ресурсам на території Барської громади формуються екопослуги на 34,2 млн. дол. США за світовими цінами, або приблизно на 7,3 млн. грн за внутрішніми цінами з врахуванням відносної купівельної спроможності. Для території Терешківського старостинського округу ці показники відповідно становлять приблизно 32,5 тис. дол. США та 6,9 тис. грн. Приблизно третину від загальної вартості цих екосистемних послуг становить ефект для регуляції клімату, ще третина – ефекти з переробки відходів, 19% – виробництво харчової продукції і 14% – рекреація.

Вартісна оцінка екосистемних послуг характеризує суспільну цінність екологічних ресурсів та їх внесок у підтримку та функціонування різних природних, економічних, соціальних систем. Дбайливе та раціональне ставлення до екологічно-природних ресурсів, ефективне їх використання сприятиме підвищенню рівня добробуту та поліпшенню якості життя населення громади.

Демографія

Демографічний потенціал є одним з визначальних факторів у забезпеченні сталого соціально-економічного розвитку громади. Чисельність, природний та міграційний рух населення, його статево-вікова структура та якість трудових ресурсів є визначальними орієнтирами при стратегічному плануванні поступального місцевого розвитку та забезпеченні економічної стабільності.

Розселення. Населення Терешківського старостинського округу на 01.01.2021р. становить 1710 осіб, з яких 57,60% проживає у с.Терешки, 25,1 % – у с.Гавришівка і 17,3 % – у с.Семенки.

Демографічні показники поселень Терешківського старостинського округу Барської міської громади

Населений пункт	Чисельність населення, осіб		Скорочення/приріст населення, 2014 - 2021рр., %	К-т демографічного навантаження
	2014р.	2021р.		
село Семенки	342	296	-13,45	0,816
село Терешки	1034	985	-4,74	0,841
село Гавришівка	436	429	-1,61	0,744
РАЗОМ	1812	1710	-5,63	0,811

Щільність населення у селах старостинського округу становить 60 осіб на 1 км². Цей показник перевищує середні значення по Барській громаді Вінницької області (52,6 осіб на 1 км²), але є нижчим за щільність населення по Україні (68,8 осіб на 1 км²)¹. Компактне проживання населення на території округу полегшує комунікацію між людьми, взаємодію при реалізації спільних проектів, надання населенню різних видів послуг.

¹ Розраховано за даними <https://decentralization.gov.ua/newgromada>

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

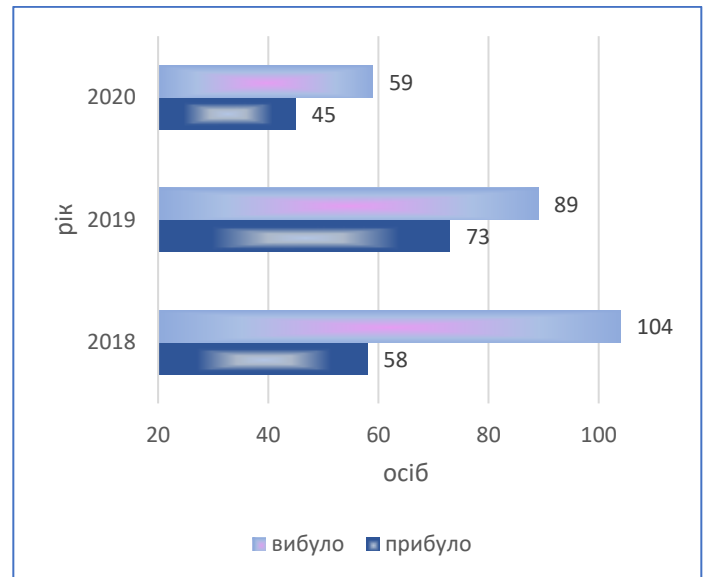
Природний рух і міграція. За період 2014-2021 рр. загальне скорочення населення сіл старостинського округу становило 5,6% і мало місце у всіх населених пунктах громади. Найбільше втратило село Семенки – 46 осіб (13,45%).

Скорочення чисельності населення зумовлене низкою чинників, зокрема зниженням рівня народжуваності та зростанням рівня смертності у сільській місцевості. Від загального тренду відрізняються показники 2019р., коли в селах округу кількість народжених була на 20% більшою за кількість померлих, але за рахунок міграційних процесів чисельність населення округу скоротилася на 12%.

*Природний рух населення
Терешківського СО*

*Міграційний рух населення
Терешківського СО*

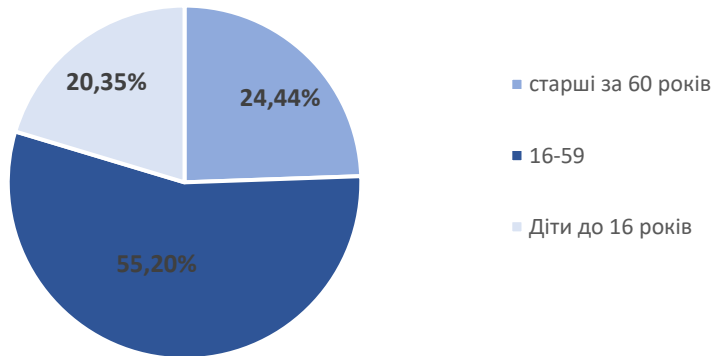

Суттєвий негативний вплив на демографічну ситуацію у селах старостинського округу здійснює активна міграція населення, до якої зазвичай залучені найбільш вмотивовані, кваліфіковані та активні мешканці. Інтенсивність міграції у 2019-2020рр. знизилась у порівнянні з 2018р., але значення коефіцієнта ефективності міграційних переміщень було близьким до одиниці. У поєднанні з природним скороченням населення міграція посилює депопуляційні процеси і загрожує перспективам розвитку округу. Інтенсивність міграційних процесів особливо впливає та зменшує можливості підтримання рівноваги між попитом і пропозицією робочої сили, тобто має суттєвий вплив на місцевий ринок праці.

Статеві-вікова структура населення. Вікова структура населення Терешківського старостинського округу характеризується майже однаковою часткою дітей та осіб старшого віку.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

**Вікова структура населення
Терешківського старостинського округу
Барської громади, 2021р.**

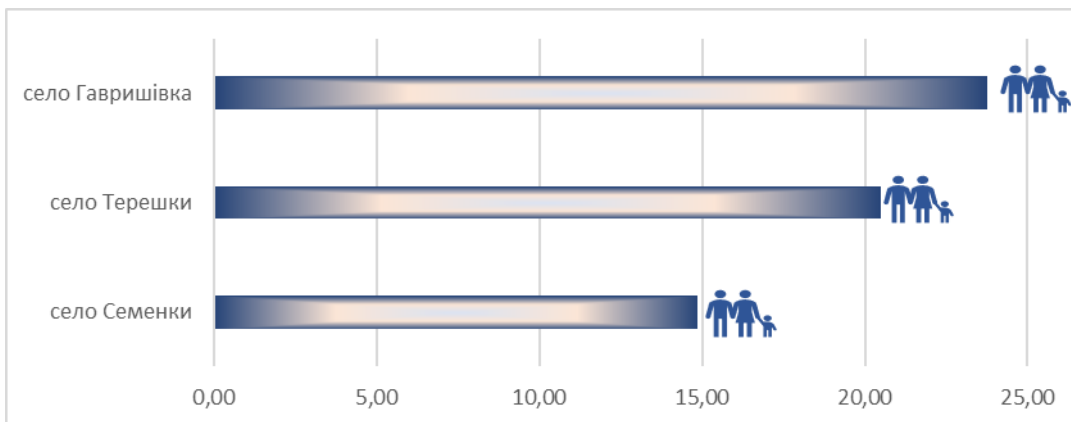

Частка населення у працездатному віці 16-59 років на 01.01.2021 р. становить 55%, частка дітей до 16 років – 20 %, а літніх людей – 25%. На відміну від показників вікової структури сільського населення України частка дітей в селах округу є більшою на 2,5%.

У структурі населення округу за гендерною ознакою – 48% чоловіків і 52% жінок. У розрізі вікових категорій баланс 50%/50% зберігається у групі населення працездатного віку. Серед дітей до 16 років – 52% хлопчиків і 48% дівчаток. Збільшення частки жінок суттєво помітне у групі населення віком понад 60 років – 40% чоловіків і 60% жінок. Причиною такого дисбалансу є значно вища, в середньому на 10 років (18%), очікувана тривалість життя жінок². Така ситуація притаманна всій Україні і серед людей похилого віку переважають жінки.

Потенціал нарощення людності (ПНЛ) – відношення кількості дітей і молоді до всього населення в громаді. Найкращі з точки зору демографії потенційні можливості для подальшого розвитку відзначаються у с. Гавришівка, де потенціал нарощення людності становить 23,8%. У с. Терешки показник має значення 20,5%, у с. Семенки – 14,9%.

Потенціал нарощення людності у населених пунктах громади, 2021р.

² Середня очікувана тривалість життя при народженні в Україні становить 71,4 роки, у тому числі: чоловіків – 66,2, жінок – 75,8. Тобто тривалість життя жінок на 10 років більша ніж у чоловіків.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Коефіцієнт демографічного навантаження (КДН) є співвідношенням суми чисельності населення у непрацездатному віці (дітей та осіб старшого віку) і населення працездатного віку. Значення цього показника у громаді свідчить, що у середньому на кожну 1000 працездатного населення припадає 369 дітей віком до 16 років і 443 пенсіонера, а в цілому на кожну 1000 працездатного населення Терешківського старостинського округу припадає 811 непрацездатні особи, що майже на 20% перевищує середньоукраїнський показник³.

Сучасна демографічна ситуація у селах старостинського округу відповідає загальноукраїнським тенденціям. В окрузі мають місце низький рівень народжуваності зі значно вищим рівнем смертності, висока інтенсивність міграційних процесів, високий рівень демографічного навантаження та обмежений потенціал нарощення людності в одному з сіл. Скорочення і старіння населення не дозволяє повністю заміщувати вибуваючі трудові ресурси.

Структура місцевої економіки

На території Терешківського старостинського округу зареєстровано 17 юридичних осіб (3% від усіх юридичних осіб, зареєстрованих в Барській МТГ), з яких 5 товариств з обмеженою відповідальністю, 3 громадські організації, 3 комунальні організації (установи), 2 політичні партії, 1 комунальне підприємство, 1 фермерське господарство.

Серед спеціалізації зареєстрованих юридичних осіб, які займаються сільським господарством – садівництво та переробка молока.

Юридичні особи, зареєстровані на території Терешківського старостинського округу

³ Довідково: середній показник демографічного навантаження в Україні становить 682 особи – 271 дитьми до 16 років і 411 особами старшими за 60 років.

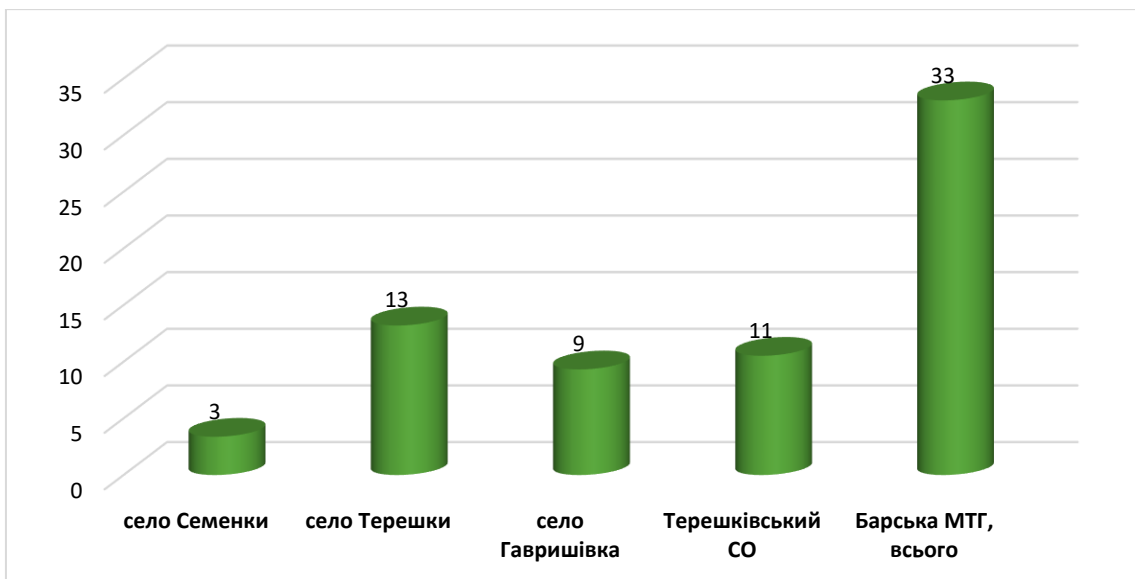
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

На території старостинського округу зареєстровано 18 ФОПів (1% від загальної кількості ФОПів в Барській МТГ).

У розрахунку на 1000 жителів в Барській МТГ створено 33 ФОПи, в Терешківському старостинському окрузі – 11, зокрема в с.Терешки – 13, с.Гавришівка – 9, с. Семенки– 3. Рівень підприємницької активності в старостинському окрузі втричі менший за рівень підприємницької активності в Барській громаді загалом.

Кількість фізичних осіб-підприємців у розрахунку на 1 тис. жителів

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Основними видами діяльності суб'єктів господарювання на території Терешківського СО є торгівля (оптова та роздрібна), сільське господарство, виробництво хліба та хлібобулочних виробів, виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства та інші.

Підприємства, що здійснюють свою діяльність на території Терешківського СО

п/п	Назва підприємства	Основний вид діяльності	Примітка
1	ТОВ «МІЖЛІССЯ»	Вирощування зерняткових і кісточкових фруктів	Працює на території с/о, проте не є зареєстрованим на території с/о
2	ТОВ «АГРО-КОМПЛЕКС БАРСЬКИЙ»	Вирощування зерняткових і кісточкових фруктів	Працює на території с/о, проте не є зареєстрованим на території с/о
3	ФГ «БАРСЬКИЙ САД»	Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства	
4	ТОВ «ХЛІБНА КРАЇНА»	Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання	
5	ФОП РИГА ОЛЕКСАНДР МИХАЙ-ЛОВИЧ	Вантажний автомобільний транспорт	
6	ФОП ХМЕЛЮК ВАЛЕРІЙ АНДРІЙОВИЧ	Роздрібна торгівля з лотків і на ринках харчовими продуктами, напоями та тютюновими виробами	Зареєстрований, проте працює за межами с/о (на території Барської ТГ)
7	ФОП БОРОДАТА НАТАЛІЯ СТЕПАНІВНА	Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	
8	ФОП ПЕРЕБИЙНІС РОМАН ЮРІЙОВИЧ	Технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів	Зареєстрований, проте працює за межами С/О і Барської ТГ
9	ФОП МАКСІМОВА ЗІНАЇДА ПЕТРІВНА	Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	
10	ФОП БЛАЖКО РУСЛАН МИХАЙЛО-ВИЧ	Розведення свиней Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур	

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

11	ФОП РИГА ВАЛЕНТИНА ВАСИЛІВНА	Діяльність посередників у торгівлі сільськогосподарською сировиною, живими тваринами, текстильною сировиною та напівфабрикатами	
12	ФОП ЩЕБЕТЮК АНДРІЙ МИХАЙЛО-ВИЧ	Виробництво кухонних меблів	Зареєстрований, проте працює за межами С/О (на території Барської ТГ)
13	ФОП КУБАНЦЕВА ТЕТЯНА ВАЛЕРІЇВНА	Діяльність ресторанів, надання послуг мобільного харчування	Зареєстрований, проте працює за межами С/О (на території Барської ТГ)
14	ФОП КУБАНЦЕВ ВАЛЕРІЙ ВОЛОДИМИ- РОВИЧ	Діяльність ресторанів, надання послуг мобільного харчування	Зареєстрований, проте працює за межами С/О (на території Барської ТГ)
15	ФОП БОРОДАТИЙ АНАТОЛІЙ СЕРГІЙОВИЧ	Інші види роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах	
16	ФОП ГАРЕВСЬКА ОЛЕНА СТАНІСЛАВІВНА	Вирощування зернових культур, бобових культур і насіння олійних культур	Зареєстрований, проте працює за межами С/О (на території Барської ТГ)
17	ФОП МАЗУРЕНКО АЛЬОНА СВЯТОСЛАВІВНА	Рекламні агентства Індивідуальна мистецька діяльність	Зареєстрований, проте працює за межами С/О та території Барської ТГ
18	ФОП ЗУБАР ОЛЬГА ЛЕОНІДІВНА	Роздрібна торгівля одягом у спеціалізованих магазинах	Зареєстрований, проте працює за межами С/О та території Барської ТГ
19	ФОП ХІМІЧ ЛЮДМИЛА АРКАДІЇВНА	Роздрібна торгівля з лотків і на ринках текстильними виробами, одягом і взуттям	Зареєстрований, проте працює за межами С/О (на території Барської ТГ)
20	ФОП ХАЦЬОЛА ТЕТЯНА ВАСИЛІВНА	Діяльність ресторанів, надання послуг мобільного харчування	Зареєстрований, проте працює за межами С/О та території Барської ТГ)
21	ФОП ЯРКОВСЬКИЙ ВАСИЛЬ ПЕТРОВИЧ	Штукатурні роботи	Зареєстрований, проте працює за межами С/О та території Барської ТГ
22	ФОП ЗУБАР ІРИНА РУСЛАНІВНА	Роздрібна торгівля одягом у спеціалізованих магазинах	Зареєстрований, проте працює за межами С/О та території Барської ТГ
23	ФОП БАРСЕГЯН ЛЬОВА ЗАЛІКОВИЧ	Пасажирський наземний транспорт міського та приміського сполучення	Зареєстрований, проте діяльність не провадить
24	ФОП СТЕПАНЧЕНКО ВАЛЕРІЙ СТЕПАНОВИЧ	Перероблення молока, виробництво масла та сиру	Зареєстрований за межами С/О, проте діяльність провадить на території округу

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

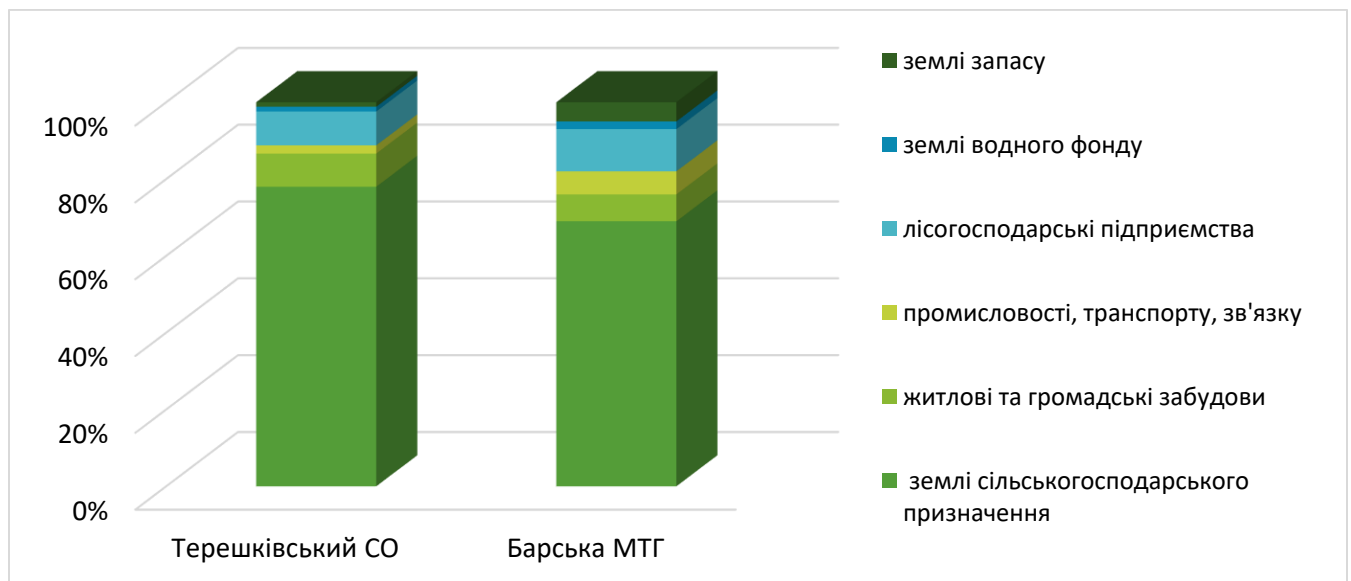
Важливим моментом у забезпеченні розвитку старостинського округу є зацікавлення суб'єктів господарювання до реєстрації на його території, а також співпраця з Барською міською радою щодо ефективного перерозподілу власних надходжень бюджету на потреби старостинських округів відповідно до їх участі в наповненні дохідної частини бюджету.

Сільське господарство і сільські території

Просторовою базою для здійснення сільськогосподарської діяльності є земля. В структурі земельного фонду як Терешківського старостинського округу, так і Барської громади переважають землі сільськогосподарського призначення – відповідно 78 % і 69 %. У структурі сільськогосподарських угідь Терешківського старостинського округу рілля становить 28%.

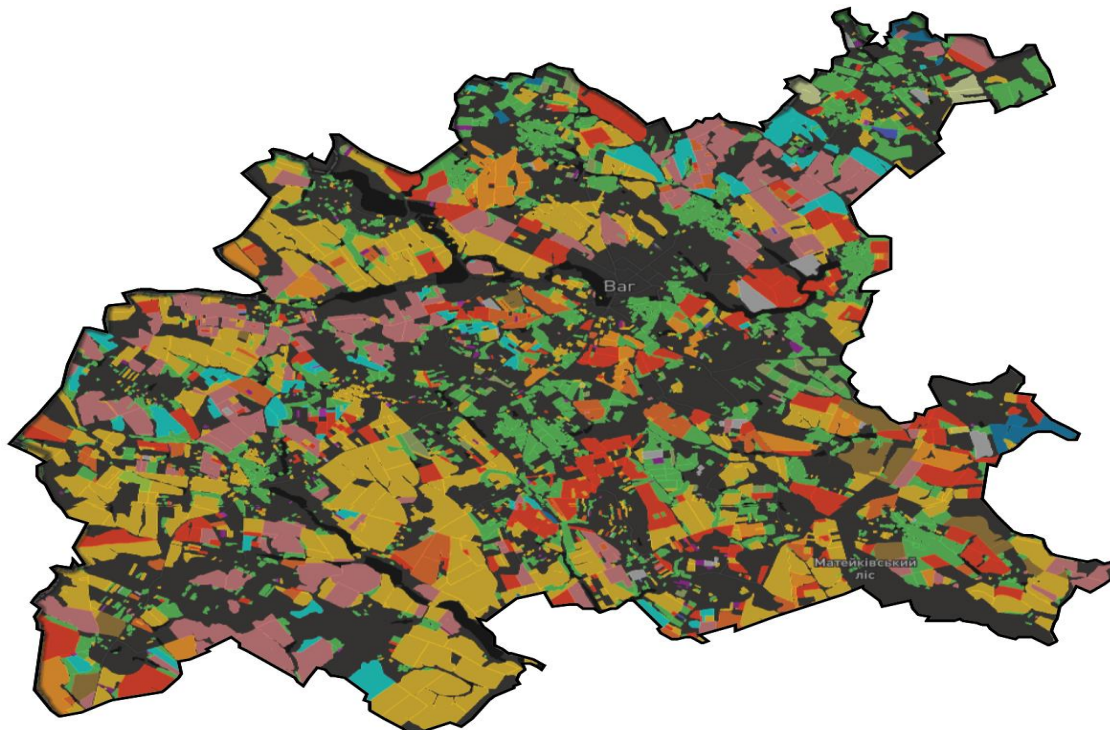
Структура земельного фонду Терешківського старостинського округу та Барської громади

На полях старостинського округу вирощують переважно пшеницю, кукурудзу, виноград, є сіножаті і пасовища. Територія характеризується сприятливими ґрунтово-кліматичними умовами для ведення садівництва (яблука) та ягідництва.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Посіви сільськогосподарських культур на території Барської ТГ та Терешківського старостинського округу, 2018 р.

Барська ТГ

Кукурудза
Пшениця
Сіножаті,
пасовища
Картопля
Насіння
соняшника

Терешківський
СО

Кукурудза
Пшениця
Сіножаті,
пасовища

Найбільшими товаровиробниками на території старостинського округу є:

ТОВ «Агрокомплекс Барський» – зареєстроване у 2005 р. на території Барської ТГ, 100 га землі в обробітку, виробництво черешні, вишні, абрикосів, яблук. Бенефіціар – Резнік Сергій Олександрович, Україна;

ТОВ «Сади Барські» – зареєстроване у 2010 р. на території Барської ТГ, вирощує яблука. Бенефіціар – Мартинюк Микола Леонтійович, Україна;

ТОВ «Міжлісся» – зареєстроване у 2007 р. на території Барської ТГ, в обробітку 264 га, виробництво яблук. Бенефіціар – Германн Пфаннер, Австрія.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

На території округу налічується понад 500 особистих селянських господарств, які, як товарну продукцію, виробляють яблука та малину. Тваринництво в ОСГ збережене та зосереджене, господарства утримують корів, свиней, птицю. Невелика кількість ОСГ займаються бджільництвом, проте не є офіційно зареєстрованими виробниками.

Робота в особистих селянських господарствах зводиться до виробництва та самостійної організації збуту власної продукції переважно на місцевих ринках. Вирощені ягоди (малину) ОСГ здають на заготівельно-збутових пунктах. Перероблена продукція експортується. Яблука сільські жителі здають в ТОВ «Пфаннер Агро».

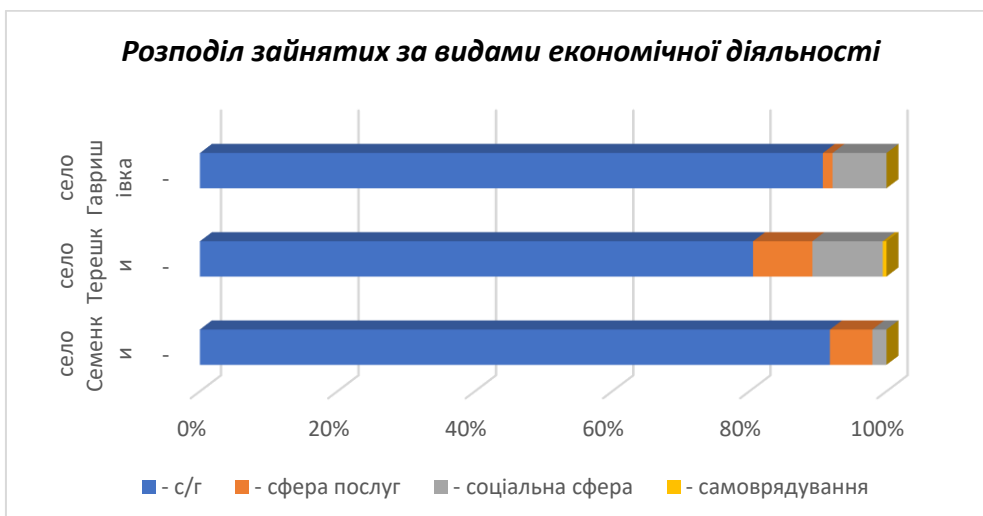
Власникам ОСГ доцільно створити заготівельно-збутові чи переробні кооперативи, які дозволять мінімізувати сукупні логістичні витрати виробників та максимізувати їхні доходи.

Кон'юнктура місцевого ринку праці

Основними проблемами ринку праці Терешківського старостинського округу є наступні: монофункціональність економіки, гендерний дисбаланс, значна частка неформально зайнятого населення, високий рівень прихованого безробіття, активна трудова міграція.

Структура зайнятості. У структурі зайнятості населення Терешківського старостинського округу переважає сільськогосподарська діяльність. Такі особи переважно зайняті в особистих селянських господарствах – біля 50% загальної кількості працюючих.

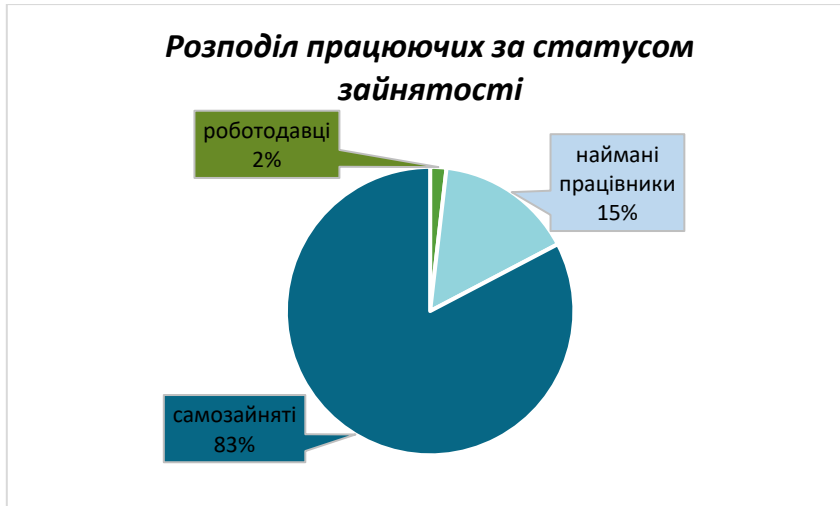
Терешківський старостинський округ сформований на базі колишньої Терешківської сільської ради з центром у с.Терешки. Більш розвинена соціальна інфраструктура та сфера послуг – у центрі старостинського округу, що впливає на розподіл зайнятих. Частки працюючих у соціальній сфері, сфері послуг та місцевому самоврядуванні є вищими у с.Терешки.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Гендерний дисбаланс на ринку праці проявляється у багатьох сферах. В освіті 68% працюючих становлять жінки. Також у переважній більшості головами домогосподарств (53%) є жінки. Чоловіків більше серед фізичних осіб-підприємців, їх частка становить 78%. Керівниками підприємств та громадських об'єднань є виключно чоловіки.

Неформальна зайнятість. Розподіл за статусом зайнятості свідчить про переважну більшість самозайнятих, до яких відносять і членів особистих селянських господарств (ОСГ).

Зайнятість в ОСГ носить неформальний характер і супроводжується низкою ризиків. Перш за все це повна відсутність соціальних гарантій, тобто позбавлення працівників багатьох соціальних прав, передбачених законодавством України.

Робота неформально зайнятих працівників не зараховується до трудового стажу, не враховується при пенсійних нарахуваннях, у них відсутні можливості отримання допомоги з тимчасової непрацездатності, відсутні оплачувані відпустки, доплати за роботу у наднормовий час, святкові і вихідні дні. Зайнятість без оформлення є прихованим безробіттям. Вирішуючи власні поточні проблеми, отримуючи доходи від особистого селянського господарства, неформально зайняті залишаються економічно і соціально незахищеними та відстороненими від державної підтримки, зокрема на аграрну діяльність.

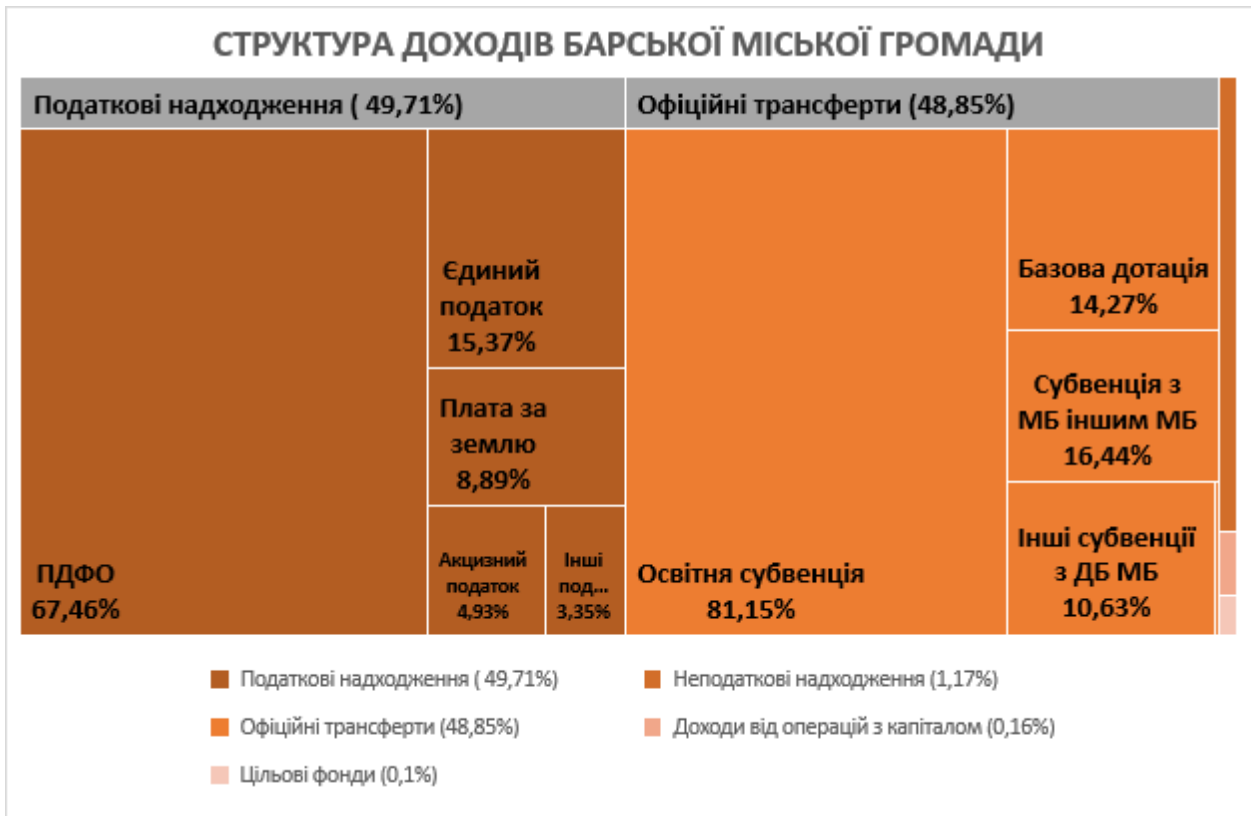

Структура бюджету

Старостинський округ, відповідно до законодавства України, є структурною одиницею територіальної громади, не є юридичною особою і не має власного бюджету. Проаналізувати внесок окремого старостинського округу у бюджет громади і ефективність використання коштів можливо лише за окремими проектами. Узагальнений аналіз використання бюджетних коштів Барською міською територіальною громадою наведено нижче.

Місцевий бюджет відображає стан у різних сферах життєдіяльності громади. Бюджет Барської громади є в основному споживчим; трансферти, які надходять з національного рівня покривають потреби на реалізацію переданих на місцевий рівень повноважень. В умовах обмеженості власних ресурсів громада практично не має можливостей вкладати кошти у довгостроковий розвиток.

Структура надходжень. За планом на 2021 р. загальний обсяг надходжень до бюджету Барської міської територіальної громади становить 330 276,7 тис. грн.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Дохідна частина формується майже порівну за рахунок податкових надходжень (49,71%) та офіційних трансфертів (48,85%). Решту надходжень становлять неподаткові надходження – 1,17%, доходи від операцій з капіталом – 0,16%, доходи цільових фондів – 0,1%.

Серед податкових надходжень найбільші суми акумулюються за рахунок податку з доходів фізичних осіб – 110,760 млн грн. Другим за важливістю для місцевого бюджету є єдиний податок – 25,234 млн грн, 68% надходжень якого – від фізичних осіб-підприємців, а 25% – від сільськогосподарських виробників, у яких частка сільськогосподарського виробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75%, решта – від юридичних осіб. У платі за землю, частка якої у податкових надходженнях становить майже 9% (14,6 млн грн), переважає орендна плата за землі державної та комунальної власності.

Завдяки високій економічній активності в громаді вдалося перевиконати заплановані надходженнями за наступними статтями: платою за надання адміністративних послуг, надходженнями від орендної плати за користування цілісним майновим комплексом та іншим майном, що перебуває у комунальній власності, власними надходженнями бюджетних установ, іншими неподатковими надходженнями, що включають *грошові стягнення за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської та іншої діяльності*. Активно наповнюється цільовий фонд, утворений у громаді відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (п.25 ст.26, ст.68), надходять кошти від продажу землі та нематеріальних активів.

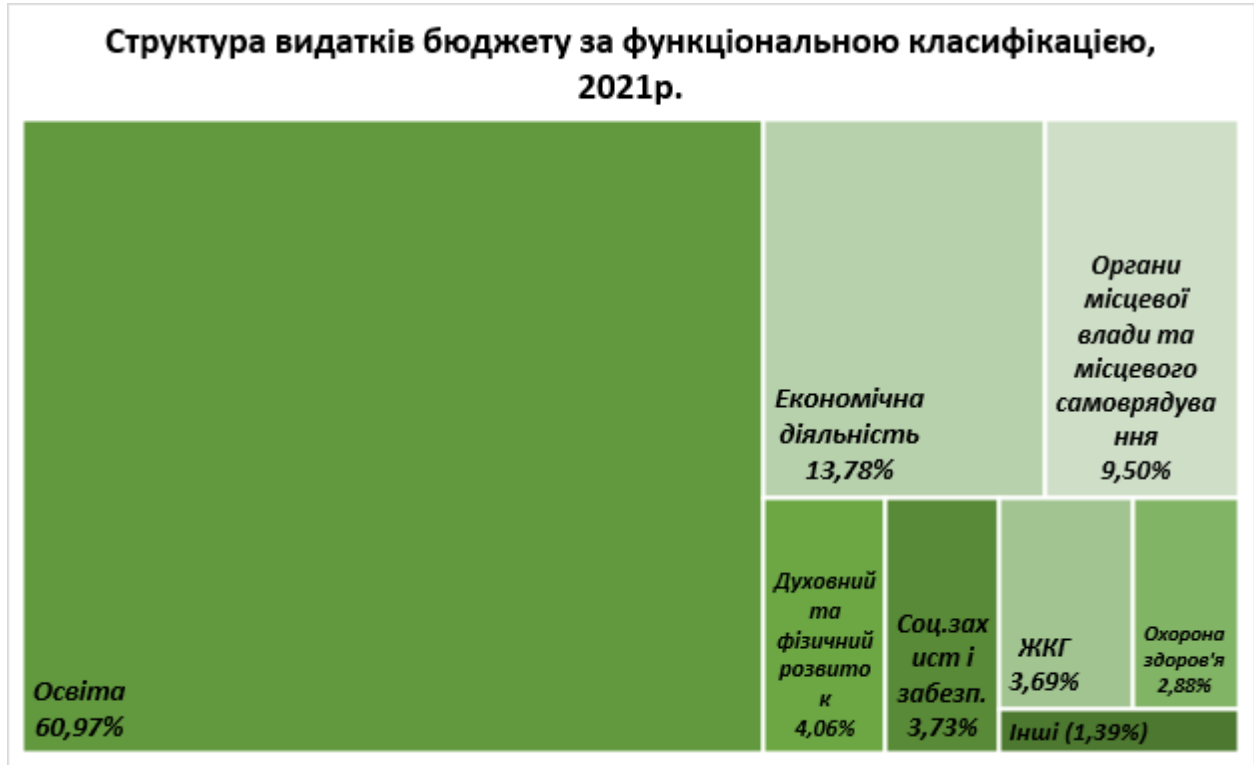
Використання наявних можливостей для наповнення бюджету та формування фінансової спроможності доповнюється трансфертними надходженнями.

Трансферти мають цільове призначення, зокрема фінансування реалізації переданих на місцевий рівень повноважень у сфері освіти, реалізацію інфраструктурних проектів та розвиток об'єктів соціально-культурної сфери, здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій, реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості тощо. Освітня субвенція у 2021 р. становить 103,6 млн грн, що складає 62,7% загальної суми трансфертних надходжень. Вагомим інструментом підвищення фіскальної спроможності місцевого бюджету є базова дотація, що надається з державного бюджету місцевим для горизонтального вирівнювання податкової спроможності територій. Її сума у 2021 р. становитиме 23,0 млн грн. Отримання дотації, сума якої складає 7% зведеного бюджету суттєво підвищує можливості задоволення потреб населення на рівні не нижчому за середньоукраїнський.

Структура витрат. У структурі витрат значну частку займає фінансування освітніх послуг, на що заплановано спрямувати 61% коштів зведеного бюджету. Обсяги субвенцій з бюджетів вищих рівнів не покривають потребу освітніх закладів і фінансування переданих повноважень

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

здійснюється, у тому числі, за рахунок власних доходів територіальної громади. Решта видатків покривають потреби органів місцевого самоврядування (9,5%), спрямовуються на економічну діяльність (13,78%), духовний і фізичний розвиток (4,06%), соціальний захист (3,73%), житлово-комунальне господарство (3,69%), сферу охорони здоров'я (2,88%) тощо.

Оцінка видатків бюджету в розрізі розподілу фінансування споживчих та капітальних витрат свідчить, що

Переважна частка (87,8%) витрат бюджету спрямовується на споживчі потреби, і ще дещо більше 12% – на придбання обладнання і предметів довгострокового користування та капітальний ремонт і реконструкцію об'єктів.

Потенціал бюджетування для покращення фінансової спроможності громади. Планування, проміжний фінансово-бюджетний моніторинг, поетапна оцінка виконання показників бюджету, врахування досвіду інших громад сприятимуть підвищенню ефективності використання фінансових ресурсів. Групування інформації за блоками «фінансова спроможність бюджету», «операційні витрати (навантаженість бюджету)», «довгостроковий розвиток» дає можливість оцінити поточну фінансово-економічну діяльність.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Структура виконання бюджету Барської територіальної громади

Показники		Барська громада	Середнє по громадах, аналогічних за чисельністю населення	Україна
Фінансова спроможність бюджету	Доходи загального фонду без трансфертів на 1 людину (грн)	2462,21	3072,65	5378,5
	Видатки загального фонду на 1 людину (грн)	4626,60	4829,48	6107,4
	Рівень дотаційності бюджету (%)	12,73	4,24	*
Операційні витрати (навантаженість бюджету)	Видатки на утримання апарату управління в розрахунку на 1 людину (грн)	513,29	563,24	643,1
	Співвідношення видатків на утримання апарату управління з фінансовими ресурсами	20,85	18,49	12,0
	Питома вага заробітної плати у видатках загального фонду (%)	76,90	79,16	52,6
Довгостроковий розвиток	Питома вага капітальних видатків у загальному обсязі видатків (%)	3,11	3,50	13,7
	Капітальні видатки на 1 людину (грн)	150,21	173,24	1012,77

Фінансова спроможність бюджету визначена за показниками «Доходи і видатки загального фонду на 1 людину», які характеризують фінансовий потенціал громади і спроможність самозабезпечення за рахунок ресурсів, що генеруються на території громади, з врахуванням «рівня дотаційності бюджету», як характеристики залежності громади від фінансової допомоги з держбюджету. Порівняння окремих показників виконання бюджету Барської громади з середніми показниками аналогічних за чисельністю населення громад та Україною в цілому свідчить про нижчий рівень самостійності бюджету та фінансової спроможності громади, достатньо велику залежність від дотаційної підтримки держави. Власні доходи та розрахункові показники видатків на 1 людину є нижчими і за показники аналогічних за розмірами громад, і за середньоукраїнські значення.

Витрати бюджету на обслуговування операційної діяльності – видатки бюджету на утримання управлінського персоналу та працівників бюджетної сфери. У Барській громаді обсяги витрат на утримання апарату управління та їхня частка у бюджетних витратах свідчать про помірно навантаження на бюджет, а значна частка витрат на заробітну плату у видатках бюджету (хоча вона і є нижчою, ніж у багатьох інших громадах) свідчить про велику кількість

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

працівників бюджетної сфери у громаді, де завдяки економічній активності забезпечується відносно низький рівень надходжень податків до місцевих бюджетів.

Витрати на довгостроковий розвиток відображають орієнтованість громади на довгострокові стратегічні цілі соціально-економічного розвитку, спроможність у забезпеченні можливостей для реалізації проектів інфраструктурного розвитку, створення матеріальних активів, інвестування у довгострокові проекти та програми. Внаслідок обмеженості фінансових ресурсів капітальні видатки в громаді здійснюються у дуже малих обсягах. Збереження такої тенденції в подальшому не сприятиме забезпеченню належного якісного рівня соціально-економічних змін, знижуватиме можливості у покращенні інфраструктури та якості життя населення громади.

Як зазначалось, старостинський округ не має юридичного статусу і не може в якості юридичної особи офіційно здійснювати економічну діяльність, в тому числі спрямовану на задоволення суспільних потреб сіл округу. Але це можуть робити громадські організації в рамках різних проектів. В багатьох країнах, зокрема у Польщі, є приклади наділення певними повноваженнями несамоквітних територій у складі адміністративно-територіальних одиниць, також в Україні були випадки розгляду заяв окремих сільських рад щодо набуття фінансової автономії у складі територіальної громади. Хоча базовою одиницею вітчизняного адміністративно-територіального устрою є територіальна громада з відповідними фінансовими повноваженнями, доцільно для формування та використання фінансових ресурсів окремих сіл та старостинських округів шукати і використовувати можливості, що не суперечать чинному законодавству.

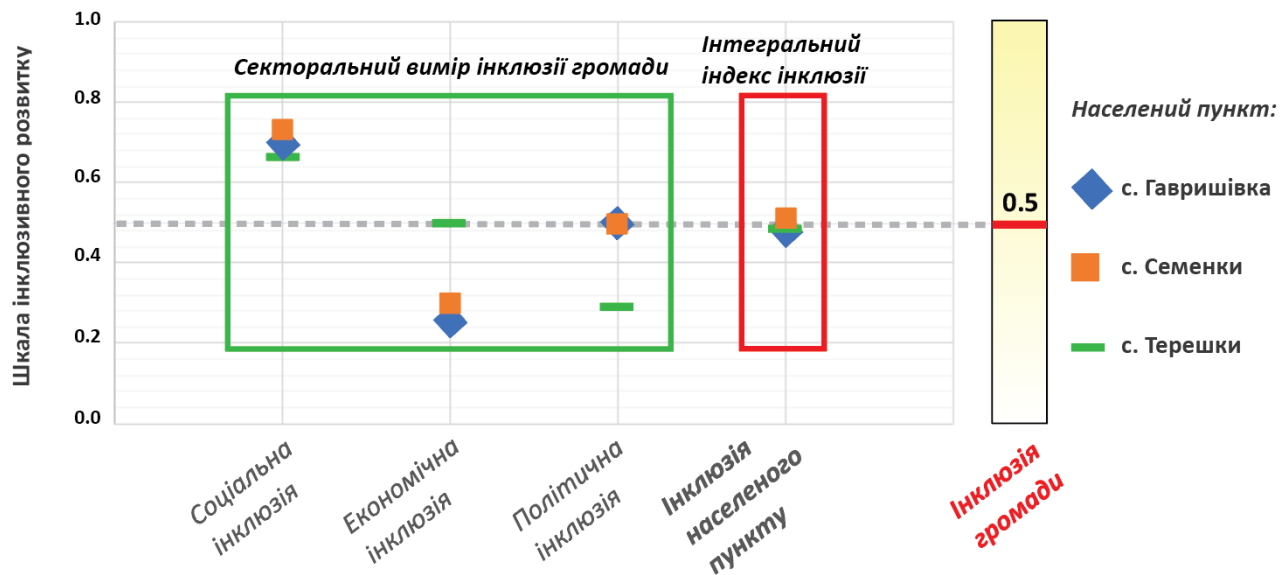
Залученість сільських спільнот до розвитку громади

Кількісне оцінювання залученості сільських спільнот до економічного, соціального та громадсько-політичного розвитку громади (інклюзивність) проведено на основі матеріалів анкет, які заповнювались у громадах по кожному населеному пункту. Соціальний блок анкети містить 15, економічний – 21, громадсько-політичний – 12 показників. Показники трансформовані у коефіцієнти зі значенням від 0 до 1 для їх співмірності і подальших оціночних дій. Нормативом для трансформації послужило число, близьке до найвищого значення відповідного показника серед усіх поселень громади. Після обробки усіх даних визначено індекси залученості жителів (спільнот) кожного поселення територіальної громади до розвитку її економічної, соціальної та громадсько-політичної сфер, а також інтегральний індекс інклюзивності спільнот.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

У Терешківському старостинському окрузі Барської ТГ з 3 населеними пунктами (с. Гавришівка, с. Семенки, с. Терешки) інтегральний індекс інклюзивності місцевих спільнот коливається у межах від 0,48 (с. Терешки) до 0,51 (с. Семенки). Загальний індекс інклюзивності тут становить 0,49, у тому числі у соціальній сфері — 0,7, в економічній сфері — 0,35, у громадсько-політичній сфері — 0,43.

Графічний розподіл населених пунктів Терешківського старостинського округу, за рівнем їх включення у процеси розвитку

Найменше значення інтегрального індексу інклюзивності спостерігається в с. Терешки — 0,48, для нього соціальна інклюзивність дорівнює 0,66, економічна — 0,5, а політична — 0,29, середнє значення у с. Гавришівка — 0,49 з соціальною інклюзією — 0,7, економічною — 0,26 і політичною — 0,5. Найбільше значення індексу інклюзивного розвитку має с. Семенки — 0,51, для якого характерно значення соціальної інклюзивності на рівні 0,73, економічної — 0,3 та політичної — 0,5.

Найнижчим показником, що характеризують економічну сферу життєдіяльності населення у Терешківському старостинському окрузі Барської ТГ, відповідає висока включенність його у соціальну сферу й помірно активна участь у громадсько-політичній сфері.

Населенні пункти з інтегральним індексом інклюзії місцевих спільнот нижче 0,5 (с. Терешки, с. Гавришівка) потребують додаткових соціальних, економічних, політичних перетворень, спрямованих на підвищення рівня життя населення, можливостей економічної діяльності та більш повного його залучення у розвиток громади. Село Семенки з інтегральним індексом інклюзії вище 0,5 незначним чином включене у загальний розвиток громади.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Результати проведеного аналізу розвитку Терешківського старостинського округу Барської громади дозволяють визначити її сильні і слабкі сторони, загрози та можливості:

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none">• Активність місцевих мешканців, готовність до впровадження змін;• Наявність громадських організацій;• Високий потенціал нарощення людності (частка дітей у населенні старостинського округу);• «Ягідна» спеціалізація старостинського округу;• Хороше розташування округу як у плані транспортної доступності до центру громади, так щодо близькості до важливих регіональних автошляхів;• Незначний рівень негативного антропогенного впливу на довкілля.	<ul style="list-style-type: none">• Монофункціональність економіки, значна частка неформально зайнятого населення,• Високий рівень прихованого безробіття,• Мала кількість підприємств-роботодавців• Невисокий рівень підприємницької активності місцевих жителів• Наявність підприємств, які здійснюють свою виробничо-господарську діяльність в старостинському окрузі, але не зареєстровані на його території• Не розвинута кооперація малих агровиробників та ОСГ;• Високий рівень вразливості аграрного сектора до кліматичних змін, а також високий рівень загальносистемної вразливості,• Відносно низький рівень біорізноманіття.
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none">• Участь у проектах міжнародної технічної підтримки з питань місцевого розвитку, розвитку підприємництва, кооперації;• Легалізація «тіньової» зайнятості;• Значна кількість ОСГ та неформально зайнятого населення для залучення до інноваційних проектів;• Наявність в аграрному секторі підприємств – представників як крупного, так і малого бізнесу;• Розвиток ягідництва та садівництва;• Створення заготівельних та переробно-збутових кооперативів;• Легалізація «тіньової» зайнятості;• Будівництво підприємств для переробки с/г продукції;• Залучення зовнішніх та внутрішніх інвестицій;• Наявні умови для розвитку тваринництва в господарствах населення (землі для сінокосіння та випасання худоби біля всіх населених пунктів округу);	<ul style="list-style-type: none">• Політична нестабільність. Продовження або замороження військового конфлікту на сході України;• Тіньовий сектор економіки (ухилення від сплати податків, неформальна зайнятість);• Низький рівень народжуваності зі значно вищим рівнем смертності;• Висока інтенсивність міграційних процесів, в т.ч. активна трудова міграція;• Високий рівень демографічного навантаження;• Залежність місцевої економіки від аграрного сектору;• Зростання цін на енергоносії;• Відтік молодих спеціалістів через недостатню якість і кількість робочих місць;• Збільшення податкового та іншого роду навантажень на підприємців та потенційних інвесторів;• Загрози, пов'язані із негативним впливом

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

- Можливості, пов'язані із загалом позитивним впливом кліматичних змін на сільське господарство;
- Високий рівень туристичного потенціалу та хороші можливості до його реалізації, особливо в контексті розбудови пішохідних туристичних шляхів, що проходять у безпосередній близькості до округу.

кліматичних змін на соціально-економічні підсистеми, зокрема загрози для сільського господарства.

